

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 2. V Ljubljani 1. februvarija 1886. Leto XVI.

Sneženi kralj.

Sneženemu kralju prestóla ní več,
Ki dvigal se tu je pod gričem blestéč.
A kralja odvedla nemila je smrt,
Kjer on je umiral, razcvita se vrt.

Lončeno je krono na glavi imèl,
Leseno je sulico v roki vihtèl;
Podložnikov ni se nihéč mu uprl,
Če vanj se z očesom ogljenim ozrl.

Vladar pa vseskozi je bil grozovit,
Še pevec ni upal nobén se glasit',
Ker v prsih imel je ledeno sréc,
Ni vedel, kaj radost je, kaj je gorjé.

Pa kdo ga ponižal, razdrobil je v prah
Mogočnega kralja, podložnikov strah?
Napádel z vojskó ga jetník je njegov
Ledú oprostivši se mrzlih okóv.

Oj želel je potok v temnice vkován
Ugledati soléno-razsvítljeni dan.
Vzdihával je k nebu, da višnji vladár
V pomóč bi posláł mu rešilni svoj žár.

In solnce vzbudivši iz zimskih se sanj
Z višín se ozrlo je milostno vanj;
A vrelec veselo iz zemlje vzkípí,
Ker so raztopljene njegove vezí.

Ko prišli sosedje so še od drugód,
Naravnost k prestolu si vgladijo pót.
Kakó, o vladár, se majé ti prestól,
Za kosom se kos pogrezáva ti dól.

In kralj sam ne more braniti se nič;
Po vodi raztrupanej plava mrlíč.
Kje tvoje sedaj so dežele, oj kjé,
Da mora še grob ti skopáti — morjé?

Sneženemu kralju prestóla ní več,
Ki dvigal se tu je pod gričem blestéč.
A kralja odvedla nemila je smrt,
Kjer on je umiral, razcvita se vrt.

Povest o Ivanki.

z učilnice v L . . . so šli otroci po končanem šolskem nauku, dečki naprej a dekleta za njimi, lepó in mirno, kakor se spodobuje, vsak na svoj dom. Hitro so se porazgubili po hišah, a niso bili danes tako živi in veseli kakor drugekrati. Deklicam je bilo celó videti, da imajo solzne oči.

„To ste bile danes tepene!“ klical je nagajivi rokodelski deček po ulicah za dekleti.

In dekleta so si potegnile robce in klobuke bolj na oči, da bi jim ne videl vsak nagajivec objokanih oči.

„I kaj ti pa je, Ivanka? Ti si danes jokala? Izvestno si razžalila gospoda učitelja, da so te morali kaznovati!“ takó je nagovorila gospa Bonačeva svojo osemletno hčerko Ivanko.

„O nè, mati! Ničesar žalega nisem storila gospodu učitelju. Ali — gospod učitelj —,“ in Ivanka se jame ihteti.

„I nu, kaj ti pa je? Povej mi, kaj se je zgodilo z gospodom učiteljem?“ vpraša gospa Bonačeva.

„Oh, gospod učitelj nas ne bodo več učili,“ zajeclja Ivanka.

„In zakaj ne?“ vprašajo mati ter primejo hčerko za roko. „Povej mi, zakaj vas ne bodo učili?“

„Rekli so nam danes v učilnici, da bodo učili otroke v daljnem mestu,“ dejala je Ivanka.

„Izvestno niste bile pridne; gospod učitelj so se nad vami razsrdili ter hočejo oditi,“ rekó mati in pogledajo hčerko v oči.

„O nè, mati moja ljuba! Danes ni nihče razžalil gospoda učitelja; vsi smo bili pridni in poslušni. Ali med naukom jim je prinesel uradni sluga z velikim pečatom zapečatenó pismo. S paznim očesom sem gledala v gospoda učitelja, ko so odpirali pismo. Roki ste se jim malo tresli. Potem so potegnili iz zavitka preganjeno pôlo papirja, odvili so in čitali. Videla sem, da so obledéli. Prebravši, spravili so pôlo zopet nazaj v zavitek in sedli za mizo. Podprli so si glavo z roko in gledali molčeč pred sé. Bala sem se, da bi se jim kaj žalega ne pripetilo. Potlej so vstali ter gledali nekoliko časa na nas otroke. Nihče se ni ganil, in gospod učitelj nam rekó: „Otroci ljubi! danes vas zadnjikrat učim. Dobili bodete novega gospoda učitelja, a jaz bodem učil druge otroke v daljnem mestu. Nadejam se, da bodete vsi pridni in novemu gospodu učitelju delali óno veselje, kakeršno ste delali meni. Danes tedaj slišite zadnjikrat moje besede. Moja poslednja želja je: bodite vedno dobri, pridni in poslušni!“ To rekši, obrnili so se gospod učitelj na stran in dobro sem jim videla solzé v očéh. Vsi smo zajekali.“

„Ostanite pri nas, gospod učitelj, prosim vas!“ zaklicala je Dolinarjeva Jaroslava. „O ne hodite od nas!“ zaklicalo je več učencev, „vsi vas bodemo slušali in ljubili.“

Gospod učitelj so se nato malo nasméhnili in dejali: „Ni mogoče, otroci ljubi! Moram, da otidem!“

Potem smo molili in šli domov. Kadar smo odhajali, prijeli so mene — o mati, ali slišite, samó mene — za róko in mi rekli: Ivanka, ali ti bode kaj žal po meni?“

Vže sem jim hotela reči, kako zeló mi bode žal po njih, ali niti besedice nisem mogla izpregovoriti. Poljubila sem jim roko, in iz oči mi je kanila solza na njo. O mati, ali ne bodo gospod učitelj slabo mislili o meni, ker jim nisem prav nič odgovorila?“

„Jaz mislim, da nè, hčerka ljuba,“ tolažili so jo mati „gospod učitelj so ti brali iz oči, kar bi jim bila rada povedala, a nisi mogla. Nu, utolaži se, jaz jim bodem sama povedala, saj nas izvestno obišejejo, predno otidejo iz našega kraja.“

Pri Bonačevih so se pripravljali h kosilu. Gospod Bonač je bil posestnik velikega mlina ne daleč od trga L . . . , kamor je Ivanka hodila v šolo.

„Ali veš, oče dragi, da izgubi Ivanka svojega učitelja?“ vprašala je gospa Bonačeva svojega sopruha.

„Slišal sem vže v mestu nekoliko o tem,“ odgovori gospod Bonač. „Zeló mi bode žal po njem.“ Ivanki se vderó debele solze iz oči, ko je slišala očeta takó govoriti.

„Ne joči se, Ivanka! Na mesto tvojega sedanjega gospoda učitelja pride drugi,“ tolaži jo oče Bonač.

„O jaz imam samó tega gospoda učitelja takó rada,“ jecljá Ivanka ihteč se.

„Nu, saj jih moreš tudi potem še rada imeti! Zeló me veseli, da jih takó nerada izgubiš! Ali gospod učitelj ne morejo tukaj ostati, ker jih dolžnost kliče drugam!“

Kaj je Ivanka vedela o dolžnosti? Ona je imela samó jedno misel: da jo gospod učitelj zapuščajo.

Dva dni pozneje je zavladala v L . . . ski učilnici nenavadna razburjenost. Vsi otroci so si pripovedovali, da so novi gospod učitelj vže prišli. Jeden učencev jih je celó vže videl. Zatorej je pripovedoval svojim tovarišem, da imajo velike brke in so večji nego li poprejšnji gospod učitelj. Z največjo radovednostjo so otroci pričakovali novega gospoda učitelja.

Končno se odpró vrata in novi gospod učitelj stopijo v učilnico. Otroci so tihi in mirni, kakor še nikoli poprej. Spodobno so pozdravili novega gospoda učitelja in z največjo pozornostjo pazili na vsako njegovo besedo. Ivanka jih je komaj ugledala, in vže so se jej oči zalile s solzami.

Po molitvi rekó novi gospod učitelj: „Vaš poprejšnji gospod učitelj so mi rekli, da ste vsi prav pridni in poslušni otroci. To me zeló veseli, in upam, da se bode te tudi zdaj tako vedli, da bodem tudi jaz z vami vedno zadovoljen.“

Nato se je začel poduk. Otroci so bili malo raztreseni, ali gospod učitelj so bili izvanredno prijazni in ljubeznjivi, ker so vedeli za vzrok. Pripovedovali so jim lepo pripovedko o „povodnjem moži“ in takó so si kmalu pridobili otročjo ljubezen in zaupanje.

Samó Ivanka je bila še nekoliko žalostna. Dà, zdi se mi, da se je na tihem malo jezila na novega gospoda učitelja. „Če bi ne bili novi gospod učitelj prišli, bi „stari“ ne bili morali oditi,“ takó si je mislila Ivanka. Ali vidite, čitateljčki moji ljubi, da Ivanka ni prav sodila. Ravno narobe bi bila morala soditi: ker stari gospod učitelj odhajajo, ne moremo biti otroci brez

poduka in zato morajo priti novi. Ali odpustimo to dobrej Ivanki. Ta njena misel je izvirala le iz velikega spoštovanja do poprejšnjega gospoda učitelja.

Ko je po končanem šolskem nauku novi gospod učitelj poprašal: „Katera izmed vas se imenuje Ivanka Bonačeva?“ postala je Ivanka rudeča, kakor da bi jo bila oblila kri. Mislila si je, da so jej novi gospod učitelj njene misli kar iz oči brali ter jo bodo zdaj ostro posvarili.

Ali temu ni bilo takó. Gospod učitelj jej prijazno rekó: „Tvoj bivši gospod učitelj so mi rekli, da si ti najboljša in najpridnejša izmed vseh učenk. Ali danes se nisi niti jedenkrat oglasila, da kaj znaš. Zakaj takó, Ivanka?“

Ivanka se joče.

„Ne joči se Bonačeva!“ tolažijo jo gospod učitelj. „Vem, da ti je hudó po poprejšnjem gospodu učitelju, ali nadejam se, da bodeš tudi mene rada imela. Pojdi domóv. Bivši tvoj gospod učitelj so pri vas, da bi se od tebe poslovili.“

Ivanka je hitela domóv. Stari gospod učitelj se je spominajo! Priporočili so jo pri novem gospodu učitelju. Zdelo se jej je, da jih ima še rajše nego li poprej. Ko bi jih zdaj zagledala, padla bi jim takój okolo vratú. In, ali so res pri nas? Rada bi jih videla še jedenkrat.

Pri mlinu jo je vže babica pričakovala.

„Ali veš, Ivanka, kdo je pri nas?“ kliče jej babica naproti.

„Gospod učitelj! gospod učitelj!“ vzklikne Ivanka in se stisne k babici.

„Pojdi in lepó jih pozdravi!“ reče jej babica.

Sli ste v sobo.

Ondù na stolu sedé gospod učitelj, a njim nasproti oče in mati. Ivanka jih lepó pozdravi, prikloni se in jim hoče rokó poljubiti. Ali gospod učitelj jej to zabranijo ter jo primejo ljubeznjivo za roko. Niti izpregovoriti ni mogla, toliko menj pasti jim okolo vratú, kakor je poprej mislila.

Gospod učitelj so jo še vedno držali za roko ter pripovedovali roditeljema, kam da otidejo in zakaj, o potu in o drugih stvaréh, a Ivanka jih je verno poslušala.

Ko bi pač smela tudi jaz s svojim učiteljem iti! Saj bi tudi tam pridno v šolo hodila in vsako nedeljo bi prišla domóv. Oče imajo konje in vselej bi lahko poslali po mene!

„O čem misliš zdaj Ivanka?“ jo vprašajo gospod učitelj. „Ali si vže videla novega gospoda učitelja? Ali se ti dopadejo? Ali jih bodeš rada imela?“

Ivanka jecljaje govori: „Nè, ne dopadejo se mí! Nimam jih rada! Samó vas sem rada imela!“

„Ne takó, Ivanka! Vem, da ni resnica, kar govoriš. Poznam te dobro. Zeló me veseli, da imaš mene rada. Ali nimaš babice, matere in očeta tudi rada? Vem, da jih imaš; a razven mené moraš imeti tudi novega gospoda učitelja rada. In ravno zato jih moraš imeti rada ter jim s pridnostjo in poslušnostjo veselje delati, ker imaš mene rada. To me bode veselilo, ker bodem prepričan, da si me vedno rada imela.“

„Zato pa bodem novega gospoda učitelja tudi rada imela!“ zašepeta nekako boječe Ivanka.

„Vem, vem! O tebi se nisem nikoli varal, ti si in ostaneš vedno moja najljubša učenka. Tedaj, dobro se imej in ne zabi nikoli mojih naukov! Zanašam se, da bodo tvoji ljubi stariši mnogo veselja s teboj doživeli. Z Bogom

gospod Bonač, z Bogom gospá. Gospod učitelj se poslové od Ivankinih starišev. Ali Ivanka je stala kakor bi bila k zemlji priraščena. Gospod učitelj tudi njej podadó roko in jej rekó: „Ivanka, z Bogom!“

O kako je bilo zdaj Ivanki tesno pri srei. Oklenila se je gospoda učitelja okolo vratú in dejala: „O ne hodite od nas! Pri nas ostanite, prosim vas!“

Gospodu učitelju pritekó debele solze iz oči. „Z Bogom, z Bogom, Ivanka! Bodi pridna! Na svidenje! Z Bogom vsi!“

Gospod Bonač, njegova supruga in babica, vsi so jokali. Gospod učitelj se siloma iztrgajo iz nežnih rok jokajoče Ivanke ter otidejo z brzimi koraki iz mlina.

Druzega dne sta vlekla dva Bonačeva konja velik voz. Gospod Bonač je ukazal odpeljati učiteljevo hišno opravó na njegovo novo mesto. — Ko je šla Ivanka zjutraj v šolo, opominjala je konja: „Da mi počasi vozita, in mi gospoda učitelja stvari ne polomita! Potlej je še prosila hlapca, da bi na vse pazil ter si vse dobro zapomnil, kar bode slišal o gospodu učitelju, kateri so se danes na vse zgodaj odpeljali z brzovlakom na odločeni jim kraj.

Ko se je hlapec vračal, tekla mu je Ivanka dober kos ceste naproti. Hlapec jej ni mogel na toliko vprašanj odgovarjati. „Ali se ni kaj razbilo? Kako daleč je do mesta in kakšno je? Kakšne sobe imajo gospod učitelj? Kaj so delali? Ali so bili veseli? Ali ti niso nič naročili? Ali so rekli, da nas skoraj obišejo?“

I nè, nič se ni razbilo. Pridna Ivanka bi potrebovala ves dan do mesta. Lepo je in veliko to mesto; mnogo lepše in večje nego naš trg. Soba je majhena pa čedna. Gospod učitelj so si urejevali svoje stvari. Bili so malo otožni. Naročili so mi vsakega pozdraviti, posebno pa Ivanko. Pridejo, čim prej jim bode mogoče.“

Vse to je bilo Ivanki premalo. Hotela bi mu takój pisati. Ko so jo stariši prvič v šolo poslali, ni znala nič, prav nič; gospod učitelj pa so jo vsega naučili. In zdaj zna také lepó pisati, dobro čitati na vsako knjigo in mnogo drugih lepih in koristnih stvari. In ona také rada čita, posebno óne lepe knjižice, katere so jej gospod učitelj darovali, ker v njih je mnogo povesti, katere so gospod učitelj samí spisali. Saj so pa tudi te povesti také lepe in mične. Vse se jej také zeló dopadejo.

Gospa Bonačeva je rada poslušala na nedolžno modrovanje in presojevanje svoje ljube hčerke Ivanke. Najbolj jo je pa veselilo, da se ni več hudovala na novega gospoda učitelja. Rekla je, da bode vse to pisala staremu gospodu učitelju, kar ga bode izvestno najbolj razveselilo.

In Ivanka je novega gospoda učitelja res rada imela. Pripovedovala je domá vse, kar je slišala v šoli. Kadar je prinesla šolsko sporočilo domóv, imela je zgolj „prav dobro“ zapisano v njem, kar je tudi v resnici zaslužila.

Minula sta dva meseca, odkar so otišli stari gospod učitelj. Necega dne prinese pismonoša k Bonačevim zavitek, na katerem je bilo zapisano: Ivanki Bonačevaj v L . . .

Gospa Bonačeva ogleduje zavitek od vseh strani, pa nikakor ne ugane, od kod bi utegnil biti.

„Ahà, to je morda od gospoda učitelja,“ deje babica. „Nemara pošlje našej Ivanki kako knjižico?“

„Res je!“ pravi gospod Bonač, „poznam njegovo pisavo.“
Ivanka pa je bila v šoli. Babica je ne more pričakati in često zagodrnja:
„Kje pa danes to dekletee takó dolgo ostaja?“

„Ali babica, kaj mislite? zdaj še ni niti pol jedenajsta ura, a Ivanka ima šolo do jedenajste ure!“ smeje se gospa Bonačeva.

Končno odbije ura jedenajst. Babica stopi vèn pred mlin ter gleda proti trgu. Glej, ondù pride Ivanka.

„Ivanka! Ivanka!“ kliče jo babica. „Pojdi, pojdi, nekaj lepega si dobila!“
Ivanka poteče k babici in v trenutku stoji pri njej.

„Nò, nò, divjakinja ti! Glej, da me ne zvrneš!“ pokara jo babica z ljubeznjivim ocesom. „Poglej, kaj je to?“

„Oj to je od gospoda učitelja!“ vzklikne veselo Ivanka. „To so pisali gospod učitelj. Poznam njihovo pisavo. Prosim te babica, hitro mi razpečati zavitek!“

V tem pogovoru ste prišli v sobo. Babica razveže ovitek. Ovitek pade na tla; urno ga pobere Ivanka. V zavitku je bila lična knjiga v rudečih platnicah in z zlato obrezo. V knjigi pa je bilo mnogo lepih in poučnih povestie, katere so gospod učitelj samí spisali.

In še nekaj! Pridejano je bilo tudi pisemce.

„Glej, tukaj je pa pisemce!“ vzkliknila je babica ter podala listek Ivanki. V sobo stopita oče in mati. Ivanka bere:

„Draga hčerka!

Posljem Ti knjižico, katero sem spisal takim pridnim otrokom, kakor si ti, ljubo dete! Čitaj jo rada in večkrat! V njej najdeš dosti vzgledov, kako ljubi Bog vže na tem svetu poplačuje lepe čednosti, pridnost in pokorščino do starišev in učiteljev. Tudi tebi ne bode plačilo izostalo, ako ostaneš dobra, pridna in pobožna, kakor si bila do zdaj. Najlepše plačilo pa ti bodi čista vest in misel, da natančno spolnuješ svoje dolžnosti.

Spominaj se večkrat mene, kakor se tudi jaz tebe spominam. Glej, da se ne prevzameš, ker prevzetnega človeka Bog ne ljubi. Bodi ponižna kakor vijolica, katera mej vsemi cveticami najlepše dehtí, pa se vender ponižno skriva v grmovje in trnje. Nadejam se, da ostaneš kakor ponižna vijolica ter ohraniš vse óne lepe kreposti, katere si do zdaj imela.

Kadar moliš, spominaj se tudi mene v svojej molitvi in prosí Boga, da bi mi podelil zdravje, srečno in dolgo življenje, da bi mogel še več let vzgajati svojemu milemu slovenskemu narodu tako dobre in pridne otroke kakor si ti.

Pozdravi mi prav prisrčno svoje ljube roditelje in dobro babico.

Tvoj bivši učitelj in dobri prijatelj.“

Ivanki so se solzile oči, ko je brala to pisemce. Ali oče jo utolažijo s tem, da jej pokažejo prekrasno knjižico, katere Ivanka še ni bila v roke vzela.

„Evo, Ivanka, to so pa gospod učitelj sam!“ reko óče pobiraje sliko, ki je bila v tem trenutku iz knjige na tla padla.

In res, gospod učitelj so poslali Ivanki svojo sliko (fotografijo). Bili so kakor živ. Ivanki se je pa zdelo kakor bi se jej nasmehovali. Zeló vesela je bila tako dobro zadete slike svojega nekdanjega gospoda učitelja.

„Kaj pa je pod sliko zapisanega?“ vprašajo mati. „Beri, Ivanka, beri!“
Ivanka bere gâslo gospoda učitelja: „Vsak, kdor se bojuje, ne zmaga; a kdor hoče zmagati, mora se bojevati!“

Tega pa Ivanka ni mogla razumeti. Oče jej te besede raztolmačijo, ali Ivanki še dolgo ni moglo v glavo, kaj bi te besede pomenile. Zeló se ustraši: zakaj pa so gospod učitelj zapisali, da se morajo bojevati? Ali morajo v vojsko! O dà, oče, dobro vem, da so gospod učitelj vojak. Prosim vas, oče ljubi, povejte mi ali bode vojska? Da bi v vojski gospoda učitelja ubili?! O moj Bog!“ . . . In Ivanki se vsujejo debele solze iz oči.

„Kaj si vsega ne izmisliš? Vojske ni nobene, Ivanka! Poslušaj, kaj ti povem. Ni treba, da bi se vsak bojeval z bodalom in mečem. Ako hočemo kaj doseči, moramo delati in se potiti. Zatorej se tudi temu lahko reče: bojevati se nam je treba. Ako hoče učenec v svojem spričalu dobre rede imeti, to je, ako hoče zmagati, pridno se mora učiti; z drugimi besedami se to pravi: učenec se mora bojevati. Mnogo jih je, ki slavno zmagajo, t. j., ki se pridno učé; a tudi takih je mnogo, ki se težko učé, ki jim nauk ne gre v glavo ter ne dobé dobrih redov v svojem spričalu, taki ne zmagajo.“

„Zdaj pa vže umejem.“ reče Ivanka veselo. Dolgo je še gledala sliko ljubega jej učitelja in še jedenkrat je prečitala njegovo pismo, potlej še le je začela prebirati lepé povesti, ki so bile v knjižici. Če bi je ne bili stariši poklicali, pozabila bi bila celó na kosilo.

In zvečer, ko je z babico opravila večerno molitev, premišljevala je, kaj bi pač ona pisala gospodu učitelju. Poprašala je babico.

„I nù, lepó se zahvališ gospodu učitelju,“ reče jej babica. „A zdaj pa le zaspi, jutri ti pomagam.“

Verujte mi, otroci ljubi, da Ivanka še nikoli ni tako sladko spala, kakor necej. Vso noč se jej je sanjalo o prekrasnej knjižici in o lepih pripovedkah, ki so bili v njej.

Drugi dan je bila nedelja. Ivanka je šla z babico v cerkev. Lepo je molila za očeta, mater in babico, pa tudi na svojega dobrega gospoda učitelja ni pozabila, ki jej je pisal in jo prosil, da se naj tudi njega spomina v svojih molitvah.

Iz cerkve domóv prišedši, pripravila se je k pisanju. Po dolgem premišljevanji in sovetovanji, katerega ste se babica in mati udeležile, napisala je Ivanka gospodu učitelju listek, ki tako slóve:

„Velečastiti gospod učitelj!

Vzprejmite za ljubeznjivi spominek, s katerim ste me počastili, mojo in mojih roditeljev srčno zahvalo. Knjiga in pismo Vaše me bode vedno spominalo mojega prvega gospoda učitelja; spodbujalo me bode, da se ravnam po Vaših lepih naukih ter tako svojim starišem in Vam veselje delam. Upam, da me tudi v prihodnje še ohranite v prijaznem spominu. Želim Vam najboljše zdravje in zmago v vsakem boji.

Vaša hvaležna učenka

Ivanka Bonačeva.“

Potem jej oče pismo zgamejo in zapečatijo. Ivanka bi ga rada sama nesla na pošto. Po kosilu gre z materjo v trg, kjer ga vrže v nabiralnik za liste, a mati jej morajo povedati, kdaj ga bodo gospod učitelj dobili.

„I kaj bodo neki rekli? Ali bodo spoznali, da je od mene? Ali še poznajo moje pisanje? Bodo li veseli? Ali sem vse dobro in brez pogrška spisala?“

Res je, da bodo veseli. In kako bi jih tudi ne veselila ljubezen in hvaležnost nedolžnega otroka! S čim se pač more učenec ali učenka svojemu učitelju hvaležnejšega izkazati, ako ne s pravim spoštovanjem, ljubeznijo in hvaležnostjo, ki jo imata do njega?

Minulo je več let, a gospod učitelj še niso pozabili svoje pridne učenke. Večkrat vprašajo po njej. Vsi jo hvalijo in to jim je najdražje plačilo za trud in odgojo pridne Ivanke. *(Iz „Češčine“ preložil R. K.)*

— x —

P o z i m i.

I.

Na veji ledenej, glej! ptiček sedi
In žalostno pesen prepéva,
Trepeče teló mu, nožice šibé,
V očesci pa sólza mu séva.

Oj ptiček moj drobni, ubožec ti moj!
Pač vem, kaj sréc ti razriva;
Oj dobro uméjem prebrítko solzó,
Ki jasno okó ti zalíva.

Izgubil si bratce, ki šli so od tod
V gorkejše in južne dežele;
Čez hribe, doline, čez góro in brég
Peváje si pésni vesele.

In sam sedàj tukaj na veji sediš,
Zmrzuješ, gladuješ siróta;
Nestaje ti hrane, odeje gorké,
Ne greje te solnčna gorkóta.

Raz vejo ledeno čez snežni tjà dól
Očesce obračaš solzéce;
Rad šel bi za bratec — pa vzlét ti ni dan,
Ker mráza vsak ud ti trepéce.

Oj ptiček moj drobni, ubožec ti moj,
Siróta takó zapuščéna! —
Veselja učakal tu zunaj ne boš,
Da zemlja bo spet prerójena.

Če boljšega varstva kot snežno drevó
Ne najdeš si skóraj, o ptiček!
Nestalo te bode od mráza — gladá
Vže jutri lehkó si — mrliček.

A. Pín.

II.

Na zemljo padel beli sneg,
Pokril dolino, góro, brég,
Drevesca vsa snežena so,
Snežena in ledena so.

Od streh pa svéčice visé
Kot démanti lepó blesté,
Povsod je kinč, povsod je kras
Še lepši kot vzpomládni čas.

Pa nekaj še krasnéjše je,
Krasnéjše in miléjše je,
To se blestí, to lesketá
Še bolj kot zvézdica nebá.

Otrok! ti vprašáš: „Kaj je to?
Je-lí srebró, je-lí zlató?“
Odgovor kratek je za-té:
„Nedolžno tvoje je sréc!“

A. Pín.

— x —

Potem jej oče pismo zgamejo in zapečatijo. Ivanka bi ga rada sama nesla na pošto. Po kosilu gre z materjo v trg, kjer ga vrže v nabiralnik za liste, a mati jej morajo povedati, kdaj ga bodo gospod učitelj dobili.

„I kaj bodo neki rekli? Ali bodo spoznali, da je od mene? Ali še poznajo moje pisanje? Bodo li veseli? Ali sem vse dobro in brez pogrška spisala?“

Res je, da bodo veseli. In kako bi jih tudi ne veselila ljubezen in hvaležnost nedolžnega otroka! S čim se pač more učenec ali učenka svojemu učitelju hvaležnejšega izkazati, ako ne s pravim spoštovanjem, ljubeznijo in hvaležnostjo, ki jo imata do njega?

Minulo je več let, a gospod učitelj še niso pozabili svoje pridne učenke. Večkrat vprašajo po njej. Vsi jo hvalijo in to jim je najdražje plačilo za trud in odgojo pridne Ivanke. *(Iz „Češčine“ preložil R. K.)*

— x —

P o z i m i.

I.

Na veji ledenej, glej! ptiček sedi
In žalostno pesen prepéva,
Trepeče teló mu, nožice šibé,
V očesci pa sólza mu séva.

Oj ptiček moj drobni, ubožec ti moj!
Pač vem, kaj sréc ti razriva;
Oj dobro uméjem prebrítko solzó,
Ki jasno okó ti zalíva.

Izgubil si bratce, ki šli so od tod
V gorkejše in južne dežele;
Čez hribe, doline, čez góro in brég
Peváje si pésni vesele.

In sam sedàj tukaj na veji sediš,
Zmrzuješ, gladuješ siróta;
Nestaje ti hrane, odeje gorké,
Ne greje te solnčna gorkóta.

Raz vejo ledeno čez snežni tjà dól
Očesce obračaš solzéce;
Radšel bi za bratec — pa vzlét ti ni dan,
Ker mráza vsak ud ti trepéce.

Oj ptiček moj drobni, ubožec ti moj,
Siróta takó zapuščéna! —
Veselja učakal tu zunaj ne boš,
Da zemlja bo spet prerójena.

Če boljšega varstva kot snežno drevó
Ne najdeš si skôraj, o ptiček!
Nestalo te bode od mráza — gladá
Vže jutri lehkó si — mrliček.

A. Pín.

II.

Na zemljo padel beli sneg,
Pokril dolino, góro, brég,
Drevesca vsa snežena so,
Snežena in ledena so.

Od streh pa svéčice visé
Kot démanti lepó blesté,
Povsod je kinč, povsod je kras
Še lepši kot vzpomládni čas.

Pa nekaj še krasnéjše je,
Krasnéjše in miléjše je,
To se blestí, to lesketá
Še bolj kot zvézdica nebá.

Otrok! ti vprašáš: „Kaj je to?
Je-lí srebró, je-lí zlató?“
Odgovor kratek je za-té:
„Nedolžno tvoje je sréc!“

A. Pín.

— x —

Cigani.

„**G**e mi ne bodeš tiho, pride cigan po tebe in te pobaše v mavho,“ takó pogostoma strašijo neporedne otroke, kadar stresajo jok iz „nebodigatreba.“ In res, to je najboljše strašilo, ki nekaj izdá, posebno tedaj, če so cigani v obližji. Jaz sam se spominam iz svojih mladostnih let, da nas je bilo

malo junakov, ki bi se bil upal stati pred vežnimi vrati, kadar so šli cigani mimo. Vsak se je rad umaknil in skrnil za vrata, ali pa naglo stekel k materi v hišo ter jim jel pripovedovati, da so prišli cigani v vas. Tudi mati so se tega vselej ustrašili, in če so le mogli, zaprli so ciganu vrata pred nosom!

Vi se temu smejete, iz česar sodim, da se ne bojite ciganov kakor sem se jih jaz bal, a vendar mislim, da ne boče odveč, ako vam od njih nekoliko povem.

V obče se je mislilo in mnogi mislijo še zdaj, da so cigani potomci starih Egipčanov. Nu učenjaki so se jeli v novejšej dōbi mnogo bolj zanimati za cigane in njihovo pradomovino ter so tudi dokazali, da cigani Egipčanom niso sorodni, ker jim je jezik različen od jezika, katerega so govorili stari Egipčani. Resnica je, da cigani tudi sami mislijo, da jim je bila prvotna domovina v Egiptu ter se zaradi tega radi spominajo svojega tedanjega kralja Faraona. O tem svojem kralji pripovedujejo s ponosom, da je bil silovit in zeló mogočen; ali združilo se je nekoč sedem kraljev, ki so udarili na ciganskega kralja Faraona ter mu razbili vso vojsko; njegovi narodi so se potem razkropili po vsem svetu. A danes nam je pa znano, da so cigani plemena hindostanskega (indijskega) in to zaradi tega, ker jim je jezik soroden z jezikom indijskim, kakeršen se še danes govori po ónih krajih.

Kdaj in zakaj so cigani zapustili svojo domovino, to se še za pravo ne vé. Morda je bil kak domač razpor kriv, da so se ločili od svojih rodnih bratov in se razselili po vsej zemlji. Cigana najdeš po vsem svetu, a pri nas v Evropi so cigani narod nomadski t. j. narod, ki se seli z jednega kraja v drugi. Res je, da je nekoliko tudi takih, ki so se stalno naselili po vaséh, trgih in mestih ter tu zasóбно živé v svojih šatorih ali priprostih kočah od zemlje, baveč se s krpanjem kotlov ali pa z izdelovanjem lesenih korit. Taki cigani so samí zase, rekel bi, neka posebna podobčina, katero narod imenuje z raznimi imeni. Taka podobčina se v Bosni skoraj v vsakem mestu najde in Bošnjaci jo imenujejo „ciganska mahala“ ali „ciganluk“ itd.

Pravi ciganski jezik je povsod jednak. Angleški cigani govoré isti jezik kakor španski in vlaški cigani ali bodi si v katerej koli drugej državi.

Po veri so cigani većinoma grško-iztočne vere, a nekaj jih je tudi katoliške in drugih ver, pa tudi takih, ki samí ne vedó, h katerej veri da pripadajo. V cerkev ne gredó drugače, kakor če je krst. Kadar je pri ciganih krščenje, navadno ponese oče sam otroka h krstu in kogar koli sreča na potu, tega naprosi za kuma (botra). Naravno je, da se vsak brani, kolikor zna in more, od tega kumstva; kajti ako se pokumiš s ciganom, nikoli se ga ne moreš več otresti. Takó se je neka odlična gospá usmilila cigana in mu je nesla otroka k sv. krstu. Od tistega časa se cigan ni hotel več seliti in klatariti po svetu, nego držal se je v obližji grajske gospé, da je mogel vsak čas obiskati kumico svojega otroka v njenem stanovanji. In kadar koli jo je srečal na ulici, bodi si tudi v družbi imenitne gospóde, ustavil se je, priklonil se jej po cigansko in jo vprašal: „Kako mi si, kumica draga? Bog ti daj ljubo zdravje itd.“ Taki ciganski pozdravi so stali gospo kumico mnogo denarja, samó da se je iznebila nadležnega kuma.

Od ciganov, posebno ónih, ki se nahajajo po Hrvatskem in Ogerskem, pripoveduje se mnogo šaljivih pripovedek, katere hočemo pozneje tudi priobčiti v „Vrtci“ kakor smo je čitali v hrvatskem „Smilju“, iz katerega smo tudi denašnje črtice posneli.

B a b i c a.

Naša babica (stara mati) je čvrsta, krepka ženica; ima vže 93 let a nihče jej tega ne veruje rad, kajti njena lica, da-si véla, imajo vender še svežo rudečo barvo; njena hoja, da-si počasna, lehka je in smela; njen duh je še vedno jasen in živ — in njeno sreč je še vedno mlado. Ako jej hočemo verjeti, pravimo, da je malo gluha, in da jej oko postaja megleno. „Slepa bodem kmalu,“ tako pravi sama véasih, „gluha pa sem vže!“ A nikar ne verujte tega: Babica dobro sliši, kadar hoče slišati, in vse, kar hoče videti, vidi tudi brez očal.

O ko bi nam jo mogel kak slikar tako resnično naslikati z njenim smijočim, tako čestitljivim licem, z njenimi lepimi očmi, polnimi milobe in ljubezni! Vidi se, kako lepa je bila naša babica, ko je bila še mlada. Tudi zdaj je še lepa, vzlasti, ako jej ljubljena vnukinja skodrá njene srebrobele lasé.

Ali hočemo še povedati, da je ona ponós in radost vse družine in da jo vsi njegujemo?! Naš véliki otrok je in pri vsakej nezgodi, ki se jej pripetí, vse je po konci, vse je razburjeno.

In zdaj poslušajte, kaj se jej je pripetilo.

Bil je njen god. Jaz sem jej poklonila priprost mošnjíček, ki se jej je zeló dopadel, in takój je vložila darilu v čast svotico denarja vanj. Drugi dan grevi na sprehod. Vodila sem jo po večkrat v drevored, kder je svirala godba. Babica godbo zeló ljubi in je vidno vesela, ako sliši znane glasove, ki jo spominajo njene mladosti! — Ko se sprehajavi, pridevi do prosjaka, kateremu je babica navadno podarila kak krajcar. Tudi danes seže v žep — a mošnjíčka ni. Babica se ustraši. Jaz jo tolažim, da ga je pozabila domá — ali ona neverjetno zmajé z glavo; spomina se, dejala je, da ga je izvestno vzela s seboj. Vrnivši se domóv, preiščevi vse — a zamán. Ni ga bilo več; izgubljen je ali pa ukraden; kdo vé? V tem, ko je babica otišla v svojo čumnato, da se preobleče, posvetovali smo se, kako bi jo potolažili. Meni pride dobra misel na um: „Jaz jej kupim nov mošnjíček in potlej jej rečemo, da je najden ali pa nazaj prinešen.“ —

„Dobro!“ opomina me sestričina, „ali vedeti moramo, kaj je imela babica v mošnjíčku.“ „O tem jo izprašamo pri kosilu,“ rečem jaz. — In res! Pri kosilu smo jo natanko izpraševali po mošnjíčku in ona ni nič slutila o naši nameri. „Ne bodite vender tako žalostni, babica ljuba!“ rekla je sestričina, „saj z mošnjíčkom vendar ni nobena posebna vrednost izgubljena! Kaj pa ste imeli v njem?“ „Dà, dà, ljubi otrok“, zavrne babica, „imela sem v njem tri goldinarje in precej drobiža — natanko ne vem — pač: bile so 3 dvajsetice, 2 desetici in 4 krajcarji.“ — Mi smo se spogledali. Ko je babica po kosilu otišla v svojo sobico, zberemo se zopet skupaj. „Jaz dam goldinarje,“ oglasi se moje sestričine mož. „Jaz dam dvajsetice“, reče sestričina; „midva pa najini desetici,“ oglasita se njena otroka. „Kaj pa jaz?“ vpraša stara dekla. „Vi dajte 4 krajcarje!“ — Vse je bilo pripravljeno. — Ne še. V tem se jaz povrnem, ki sem bila spremila babico v njeno čumnato. Gredoč mi je povedala, da je imela v mošnjíčku spravljen tudi srebrn križec kot drag spominek na našega deda. — Ta križec je danes vže davno pozabljeno odlikovanje iz leta 1815. Bourboni so dajali take križce svojim zvestim zaveznikom. Babica ga je hranila po dedovej smrti

kot najsvetejšo svetinjo. — „Morda dobimo tak križec pri kakem starinarji,“ rečem jaz. — Mož moje sestričine je nemudoma otišel k starinarju v tem, ko je babica zaupno molila k sv. Antonu Padovanskemu.

Omenjenega svetnika ljudje radi na pomoč kličejo kot izprosnika, da bi se kaka izgubljena stvar zopet našla. Sestričin mož je zamán iskal. „Le jeden up še imam,“ dejal je.

Da vam pa ta up pojasnim, povedati mi je treba o slučajih, ki se je pripetil nekaj let poprej. Naša babica je sama sedela v drevoredu, ko se jej približa starček njene starosti in zelo uljudne vnanjesti. Starček sede na isto klop in mej njima se začne navaden razgovor. „Jaz imam 91 let“ reče starček. „Jaz — 93!“ odvrne ponosno babica. — „Ali ste tu rojeni?“ — „Nè, rojena sem v G.“ — „Tudi jaz sem iz G. — a ne spominam se vas, kar je popolnem naravno ker sem vže zgodaj ostavlil domovino!“ — „Zakaj ste šli od doma?“ „Zaradi žalosti. Moja sestričina, katero sem zelo ljubil, omožila se je z mojim najboljšim prijateljem in meni ni bilo več obstanka v domačem kraju.“ „Potem ste Vi bratranec Miroslav?!“ — „Kakó, Vi me poznate?“ Jaz sem Roza C.“ —

Umeje se, da smo bili odslej prijatelji s strijcem Miroslavom. Zdaj se takój spomnimo, da mora tudi on imeti óni križec. Sestričin mož se napoti k njemu in vže za četrt ure se vrne z križcem. — Zdaj še hiti v prodajalnico, da bi kupil mošnjček — a bila je zaprta. Drugo jutro se podá za rano tjà — ali prodajalec mu odgovori: „Žal, nobenega nimam več. Zadnjega je kupil včeraj policijski nadzornik.“ Nemudoma se podá k njemu. Ko je policijski nadzornik slišal njegovo željo, rekel mu je: „Ta misel je dobra! Dajte meni denarje in vse, kar je bilo v mošnjčku, in jaz sam prinesem mošnjček vaše babici kot najdeno stvar.“ — Babica so se nam zdeli ta dan menj nejevoljni, nego li smo pričakovali. „Ali je policija vže kaj dobila?“ poprašajo nas. — „Se nič!“ „Kaj pa sv. Anton — tudi ni še nič prinesel?“ vpraša jo sestričin mož. — „Ali pa tudi veruješ, da sem res v njega zaupala?“ — Predno je mož odgovoril — zazvoní zunaj. — Magda odprè duri in policijski nadzornik stopi v sobo. „Ta mošnjček je najden, prosim gospa, pogledjte ali je vaš?“

„Tak je bil moj, dà!“ reče babica in seže po njem — ali nadzornik ga odtegne. „Dovolite gospá, — kaj je bilo notri?“ — „Trije goldinarji, tri dvajsetice, dve desetici in štiri krajcarji; potem še križec z vdelano lilijo.“ — Nadzornik odpre mošnjček in položi jedno za drugim na mizo, kakor je babica naštela. „To je pa vender čudno!“ vzklikne babica — in nas zaporedoma pogleduje vsa osupela. Necoj, ko se prebudim, spomnim se, da mošnjčka nisem seboj vzela, nego položila sem ga v predalnik — in ondu danes zjutraj tudi našla. Osupelost naša se more le umeti a popisati se ne da. — Izpovedati se je moglo vse natanko. „Ljuba babica, nič hudega nismo mislili — — — a vsi smo deležni te preváre. Strije Miroslav je dal križec, Magda krajcarje, naša mala svoji desetici — — pripoveduje soprug in — „Prav rada, prav rada, ljuba babica,“ oglasita se otroka, ter hitita babici v naročje.

Babici se posolzé lepi očesi in srečen nasméh se jej zaziblje na njenih ustnih,

Lavra Natalija.

Pisma mlademu prijatelju.

II.

Dragi Bogdan!

rva dōba slovenske pismenosti ali književnosti imenuje se navadno protestantska, ker so jo osnovali slovenski protestantje (privrženci Lutrove vere), ki so pisali samó nabožne knjige po Lutrovej veri. Ti pisatelji zvečine niso bili samó navdušeni Slovenci nego tudi zavédni Slovani in lepa misel je je vodila, da so začeli izobraževati s knjigami svoj zapuščeni narod. Ali osnovali so to misel na napačnej podlagi. Hoteli so namreč s knjigami zasejati v naše pradede nemško seme Lutrove vere, a ta naméra jim je izpodletela. Res, da se je širilo protestanstvo zeló hitro tudi po slovenskih deželah, saj so se poprijeli njegovi širitelji jako dobrih sredstev, katerih katoliški duhovniki niso imeli: namreč nabožnih knjig in dobrih propovednikov v materinem, rekši slovenskem jezici. Ali niti jedno stoletje ni cvetelo luterstvo na slovenskih tleh.

Ko je zasedel prestol cesar Ferdinand, začel je zatirati z vso odločnostjo protestanstvo po svojih deželah. Na Slovenskem, sosebnó Kranjskem, ima največ zaslug za izkoreninenje luterstva tedanji ljubljanski vladika Tom a ž Hren (Kren, † 1630. l.). Nastanovil je v Ljubljani red jezuitov in kapucincev, da so mu pomagali pri težkem poslu. Z vso navdušenostjo in vztrajnostjo, kakeršna je le mogoča pri tako mladem vladiki kakor je bil Hren, preganjal je protestantsko vero in njene duhovnike, uničeval luterske knjige (na tisoče so jih požgali) in odstranil sploh vse, kar je spominalo na protestanstvo. Pri takem korenitem postopanju, ves poln gorečnosti do katoličanstva, ugonobil je lahko sè svojimi sotrudniki v dvajsetih letih vse, kar so napravili protestantje za dveh rodov.

Tako je bil konec luterstva na Slovenskem in slovenščina je zopet zapala. Vender to ni dolgo trajalo. Katoliški duhovniki so se učili od protestantskih pisateljev, kaj premore knjiga pri narodu, zato so se jeli polagoma oglašati na pisateljskem polji. Začetnik druge dōbe slovenske književnosti, ki se naziva navadno katoliška, je vže imenovani vladika Tomaž Hren, ki je izdal 1612. l. „evangelje in liste“ ter piše še dosti čedno slovenščino. Poleg Hrena najboljši pisatelj óne dōbe je Matija Kōstelec (Kastelec, † 1688. l.), ki sicer ne pozná tako slovnice, kakor jo je poznal Hren, a piše vender dokaj čisto slovenščino. Spisal je mnogo knjig za duhovnike in prosto ljudstvo ter je širil branje mej narodom. Hipolit, kapucin v Rudolfovem, spisal je poleg družega „trojezični slovar“ in priskrbel po Bohoričevej posneto slovnico slovensko kot drugo v slovenske pismenosti. Zanimiva prikazen te dōbe je Valentin Popovič († 1774. l.), ki je bil velik učenjak ter je slovel daleč po svetu po svojih učenih knjigah (Untersuchungen vom Meere). Slovenske knjige nimamo sicer nobene od njega, a baval se je mnogo sè slovensko književnostjo, vzlasti jezikoslovjem. Znamenit je nam po svojih rokopisih, ki so dobro prišli poznejšim slovenskim pisateljem — jezikoslovcem, in po svojih razpravahó Slovanstvu, vzlasti kako bi se latinica pomnožila in popolnila.

Poleg peščice ostalih, menj važnih pisateljev katoliške dōbe, spomina je vreden baron Janez Bajkart Valvasor († 1693. l.), ki sicer ni mej slovenskimi pisatelji, a vendar je tako tesno zvezan z njimi, da se vedno hvaležni spominamo v slovenskej književnej zgodovini njegovega imena. Mnogo se je učil, vojskoval in potoval po raznih deželah, nad vsem pa mu je bila ljuba domovina. Vse svoje življenje in vse svoje imetje je posvetil knjigi, ki popisuje natanko vojvodino Kranjsko in nje zgodovino, slovenske običaje, noše, pravljice, vraže itd. Neizmerné važnosti je ta knjiga Valvasorjeva poleg istodobnega pisatelja Schönlebna ne samó za ubožno slovensko zgodovino nego sploh slovansko, vzlasti jugoslovansko. Ta veleslavna knjiga naziva se: *Ehre des Herzogthums Krain* (Slava vojvodine Kranjske), ki je prišla v déžl 1689. l., a 1877—79. l. je izišla nova neizpremenena izdaja pri Krajci v Rudolfovem. Delí se to delo v štiri dele in obsega 15 knjig. Poleg te knjige je spisal Valvasor še 15 drugih.

V drugej katoliškej dōbi slovenske književnosti je slovenščina tako rekoč „zadremala“. Pisatelji slovenski so bili duhovniki in so pisali knjige samó pobožnega duhá. Jezik je zvečine okoren, poln po nemški in latinski zasukanih besedij in stavkov, a slovničnih pravil niso kar nič poznali. Pisateljev ima ta dōba jako malo in še tí so tako raztreseni, da nimajo nobene vkupne zveze in nobenega središča, kar bodeš opaževal v prihodnjih dōbah.

Pozdravlja Te

Tvoj

P. B.

Cerkev sv. Nikolaja v Krestenici.

Krestenica je mala vas blizu trga Kanala na desnem bregu deroče Soče. Vasica je še precej čedna. Najiminitnejši v vasi je cerkvica, posvečena sv. Nikolaju, kateri svetnik toliko veselja napravlja pridnim otrokom sè svojimi darovi, a malopridnežem je le v strah, ker jim prinaša zaslužene šibe. Blagor dobrim otrokom, katerim naš patrón po radódnih rokah ljubih roditeljev pripravlja vsako leto toliko lepih daril! Naj kratko omenim zgodovino te cerkvice, da se pokaže mogočnost sv. Nikolaja ne le do dobrih otrok, nego tudi do odraščanih ljudi, kateri se njemu priporočajo.

Nekdaj so Korošci mnogo vina izvozili iz Goriških Brd v svojo deželo. Prej, dokler še ni bilo železnice po naših deželah, vozarili so po Soškej dolini preko stermega Predéla. S praznimi vozovi so vozili vedno po levem bregu Soče, da-si je pot od Kanala v Brda zeló slaba. Nazaj idoč s polnimi vozovi — ali tovari — sladke rebulje pa so morali skozi Gorico po vélikej cesti. Ne daleč od Kanala proti Gorici je bil še pred par leti velik klanec, katerega so odstranili zaradi nesreč, koje so se godile pod klancem. Tam je namreč peljala cesta také nizko, da je večkrat voda narastla nad cesto.

Nek premožen Korošec je peljal vino. Soča je bila narastla nad cesto. Ker je bilo po noči in je voda zaradi deževja v gorenjem Goriškem hitro narastla, zabredli so konji v vodo. Voznik, konji in blagó, vse je bilo v mrzlem naročji deroče reke. Smrt je bila gotova. Reka je imela vže vse v svojej strugi. Nesrečni voznik prime v največjej sili za konja, ter se ga trdno oklene. —

Ni zaupal le konjskeje umétnosti — plavanju, nego priporočal se je tudi sv. Nikolaju, katerega znamenje na nasprotni strani reke je večkrat videl kraj poti, ko je prazen hodeval v Brda. — Zaobljubil je sv. Nikolaju, da, ako ga reši iz nevarnosti, sezida blizu ónega znamenja — cerkvico.

Mogočni svetnik je uslišal gorečo prošnjo in z voznikom na hrbtu je konj preplaval deročo reko.

Rešeni Korošec je zaobljubo tudi spolnil. Vrnivši se od doma, pogodil se je z jednim Kresteničanom za jako lep prostor, na katerem je zidati ukazal cerkvico, posvečeno mogočnemu rešitelju — sv. Nikolaju. P. Medvešek.

Listje in cvetje.

Pametnice.

- * O ljubi zmir stáriše, slušaj njih glás,
Ne delaj skrbí jim in sivih ne lás! —
- * Kdor vedno uboga in pridnih je rok,
Življenje napolni z veseljem mu Bog.
- * Lenuha povsodi preganjajo vsi,
A pridnega cíni vsakdó in časti.
- * Kjer biva nesloga, je vedni prepír,
Sè slogu pa drúži nebeški se mir.
- * Kjer dijejo cvetke in ptički žgolé,
Tam vedno veselja je polno srcé.
- * Kdor vedno brez dela pohaja okrog,
Nihèe ga ne mara, ne ljubi ga Bog.
- * Ogibaj se vedno nesramnih ljudi,
Pri njih hudobija in greh se godí.
- * Resnico govóri — pošten vedno bodi,
In ljubil te vsak bo in hvalil povsodi.
- * Le tam se naséli, kjer péсни doné,
Kjer rožce cvetejo in ptički žgolé;
Tam vedno boš našel najboljše ljudi,
Hudobnim za petje in cvetje mar ní.

A. Pin.

Demant.

(Priobčil V.)

a

a a a

a a a a a

a a a b e č h

i i i i l m n p

n n n n n n p

r r r s t t v

ž

Zamenjajte v tem demantu érke také med seboj, da se bode čitala v tretjej in sedmej vrsti od leve proti desnej in od desne proti levej ista beseda, katero lahko berés

tudi od zgoraj navzdol in od spodaj navzgor začéni s prvo in zadnjo érko tretje vrste. Ob enem pa ti pové ta demant, kaj delaš, ko si ga razrešil, ako čitaš od pete érke v petej vrsti navzgor, navzdol, na levo in desno.

Besede naj značijo: 1. soglasnik; 2. naslov vladarja; 3. hebrejsko imé; 4. slovečega vojskovodjo; 5. vzklík materi, kadar imaš knjigo v roki; 6. prebivalca velikega mesta; 7. isto hebrejsko imé kakor pri 3.; 8. vkupno človeško bivališče; 9. isti soglasnik kakor pri 1.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Računska naloga.

(Priobčil Svojmir.)

Kmet kupi pri nekem trgovcu blagá za 88 krajc., a v žepu ni imel več kakor 20 krajc. Kmetič vzprejme blagó, položi trgovcu 20 krajc. na mizo ter postoji nekoliko časa. Trgovec kmeta debelo pogleda in mu reče: „Ali ne veste, da vam je za blagó plačati 88 krajcarjev?“ — Kmet pogleda trgovca ter se zadere nad njim: „Morda le vi niste pri zdravej pameti, ali ne veste, da morate vi meni se 22 krajc. nazaj dati, ako ste pošten in pravičen človek.“ Kmet vzame kredo, ter zapiše trgovcu na mizo račun, da mu dokaže, da mora trgovec res kmetu vrhu blagá se 22 krajc. nazaj dati. Kaj pravite, kakó je kmet račun napisal?

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Uganke

(Priobčil J. S—a.)

- 1) Kdo je na svojej materi drva sekal?
- 2) Katera voda je najdraža?
- 3) Katera riba je najboljša?
- 4) Katera je srednja érka v slovenskem „abo“?
- 5) Kdo po vodi hodi, pa ni moker?
- 6) Zakaj lasje navadno poprej osivé, negoli brki?

7) Kateri svetniki stojé v našej cerkvi na desnej strani?

8) Kako daleč je do neba?

9) Kako se zapiše število 1000 brez ničel?

Rešitev demanta in odgonetke uganek v I. „Vrtčevem“ listu.

Rešitev demanta:

P
k r t
A r i o n
I n o m o s t
P r i m o r s k o
Š t i r s k o
L e s c e
o k o
o

Prav so ga rešili: Gg. Jan. Vohinec, učitelj v Kresnicah; Iv. Tomažič, učitelj v Nevljah; Iv. Povh, učitelj pri sv. Venčeslu (Štirsko); Iv. Zarnik, učit. v Ljubljani; Al. Vakaj, pri sv. Ani v slov. goricah (Štirsko); Fr. Benkovič v Kamniku. — Jer. Bernard, Jos. Žener, Iv. Štrukelj, A. Bistriški, J. Vo-diški, L. Plavšak, Iv. Zupančič, Iv. Pogačnik, Val. Žun, Ant. Božič, Emil Kandare in Korpelj Gorup, dijaki v Ljubljani; — Karl Savnik, Janko Sajović, Kon. Pollak, dijaki v Kranji; F. Kot, N. Kočvar, E. Širca in J. Senica, učenci v Zavci (Štirsko); Tone Gati, učenec pri Mariji v Pušcavi (Stir.); A. Pogorolec, An. Urbas, Iv. Dolenjec, Jan. Čeladin, Fr. Novak in Srečo Benedek, učenci v Planini. — Gospá Žaneta Goeken, na Dunaji; Roza Vigele na Robu; Alojzija Drašček, deklica v Kanalu (Prim.); Marijca Tegelj, Marijca Podboj, Franika Širca in Amalija Štritof, učenke na Planini; Mica Gati, učenka pri Mariji v Pušcavi (Štirsko) in Coelestina Roblek v Radovljici.

Odgonetke uganek: 1. Lazar; 2. Kajn, ker je bil njegov oče vstvarjen; 3. Pri držaji.

Nové knjige in listi.

* Spomenik slovenske uzajemnosti. Spisal in založil Ant. Trstenjak. Natisnila „Narodna Tiskarna“ v Ljubljani. 1886. 8°. 276 str. — To je naslov najnovjéjše slovenske knjigi, ki je te dni zagledala beli dan in bode izvestno našla mnogobrojno število prijateljev mej našim narodom slovenskim. Knjiga je razdeljena na pet oddelkov z naslednjo vsebino: I. Slovencev in Hrvatov popotovanje v zlato-mater Prago; II. Slovenci in Hrvati na Ve-

legradu; III. Nekaj listov iz slovenske knjige; IV. Nekaj listov iz hrvaške knjige; V. Nekaj listov iz česke knjige. — Knjiga ima 39 slik slavnih književnikov slovanskih in pa krasno sliko Velegrada. Kolikor smo mogli v tem kratkem času knjigo le površno pregledati, mislimo, da jo bode vsak, kdor koli svoj narod slovenski ljubi, v veseljem in pridom čital, ker ima hvalevredni namen, da seznanja čitatelja s slavnimi pisatelji slovanskimi. Mi želimo tej knjigi najboljšega uspeha in to tembolj, ker pisatelj obeta, da bode, ako najde knjiga dosti prijateljev, nadaljeval svoje delo ter izdal vsako leto po jedno tako knjigo. — Cena knjigi je 1 gld., s poštnino vred 1 gld. 10 kr. Novci naj se odpošiljajo gosp. Antonu Trstenjaku v Ljubljani.

Zahvala.

Velerodni gospod dr. Jos. Vošnjak, deželni poslanec v Ljubljani, nam včr 4. leto naročine priljubljene „Vrtce“, katerega naša mladina s posebnim veseljem čita in se podučuje. Tudi je v zadnjih dveh letih našo šolsko knjižnico blagodušno obdaroval z mnogimi prelepimi knjigami, ter isto tako zdavno pomnožil, da se zdaj lahko včr vsem šolarjem, kateri dovolj gladko čitati znajo, pa tudi odraslim, knjige na dom izposojujejo ter se tako mnogo lepega in koristnega za življenje iz njih učijo. Vrhu tega je imenovani gospod kot ustanovitelj društva „Narodna šola“ v Ljubljani po svoji moči posredoval, da je po njem naša učilnica dobila za precej velika vsota šolskega blagá v dar ubogim šolarjem. Za vse te preblage darove se podpisani plemenitemu prijatelju in dobrotniku naše šole najtopleje zahvaluje ter želi naj bi ga Bog ohranil še mnogo let krepkega in zdravega na duhu in telesu in pridi naše nežne šolske mladine.

Ivan Povh,

šolski vođa pri sv. Venčeslu na Štirskem.

Zahvala. Obče znan rodoljub gospod Fran Dekleva, veletržec v Slavini, blagovoli je letos, kakor tudi že prejšnja leta iz svojega žepa podariti šoli naročnino za „Vrtce“, za kar mu bode tukaj najtoplejša zahvala izrečena.

V Slavini v 27. dan janvarija 1886.

M. Hiti,
nadučitelj.

 Denašnje „Vrtcevo“ število smo poslali še vsem našim starim gg. naročnikom, ter jih prosimo najljubnejše, da nam skoraj pošljejo naročnino, ali nam pa naj list vrnejo, da se bomo znali ravnati s prihodnjim številom.

Uredništvo „Vrtcevo.“

„Vrtce“ izhaja 1. dne vsacega meseca, in stoji za vse leto 2 gl. 60 kr.; za pol leta 1 gl. 30 kr. Napis: Uredništvo „Vrtcevo.“ mestni trg, štev. 23 v Ljubljani (Laibach).

Izdatelj, založnik in urednik Ivan Tomšič. — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.